

Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beleidsreactie op rapport 'Naar een aparte
strafbaarstelling van psychisch geweld?'

Datum

14 december 2022

Ons kenmerk

4312108

1. Aanleiding

Met de motie van de leden Bergkamp, Özütok en Van den Hul, na eerdere Kamervragen en hun ingediende *Consultatienota over de aanpak van psychisch geweld en oriëntatie op een strafrechtelijke bepaling tegen psychisch geweld*, heeft de Tweede Kamer de regering verzocht om een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren naar de voor- en nadelen van een aparte strafbaarstelling van psychisch geweld.¹ Dit onderzoeksrapport *Naar een aparte strafbaarstelling van psychisch geweld? Voor- en tegenargumenten* van de Open Universiteit en Avans Hogeschool heeft u mede namens de staatssecretaris van VWS op 3 juni jl. aangeboden aan de Tweede Kamer. U heeft eerder toegezegd een beleidsreactie na de zomer van 2023 te delen met de Tweede Kamer. Naar aanleiding van het rapport is bijgaande beleidsreactie opgesteld. Deze beleidsreactie wordt getekend door u en de staatssecretaris van VWS.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgaande beleidsreactie.

3. Kernpunten en toelichting

De brief biedt een samenvatting van het onderzoeksrapport en vervolgens de beleidsreactie. In de beleidsreactie wordt benoemd dat het kabinet inzet op versterking van de strafrechtelijke aanpak van psychisch geweld binnen de bestaande mogelijkheden die het Wetboek van Strafrecht biedt, niet middels een aparte strafbaarstelling. Het Wetboek van Strafrecht kent verschillende strafbaarstellingen die strafrechtelijke vervolging in geval van psychisch geweld mogelijk maken, o.a. artikelen 284 (dwang), 285 (bedreiging), 258b (stalking) en 300 Sr (mishandeling). Een belangrijk knelpunt is een goede bewijsvoering van psychisch geweld. Dat probleem zal zich naar verwachting ook voordoen in het geval van een aparte strafbaarstelling, zoals ook wordt beschreven in het onderzoeksrapport. Een aparte strafbaarstelling is niet noodzakelijk voor het vergroten van de kennis of bewustwording over de mogelijkheden die het strafrecht biedt. De versterking van de strafrechtelijke aanpak zal plaatsvinden

¹ *Kamerstukken II 2020-2021, 28345, nr. 246.*

- door deskundigheidsbevordering door het OM (o.a. via de ZSM-overleggen met ketenpartners) en met het te ontwikkelen scholingsmateriaal voor de betrokken organisaties (politie, OM, Veilig Thuis, reclassering, vrouwenopvang) zodat signalen van psychisch geweld beter worden herkend, handelingsverlegenheid in de strafrechtelijke aanpak ervan wordt verminderd en dossiervorming wordt verbeterd,
- door het versterken van de bewijsvoering (door te verkennen op welke wijze relevante informatie kan worden gedocumenteerd t.b.v. een strafzaak op basis van de eerdergenoemde strafbaarstelling en door het verkennen van de wenselijkheid en mogelijkheid tot verbetering van de inzet van (forensisch-) psychologische of psychiatrische expertise ter bewijsvoering van de benadeling van de gezondheid van het vermoedelijke slachtoffer),
- en door (het verkennen van de mogelijkheid tot) wetenschappelijk onderzoek naar de gevolgen van psychisch geweld voor slachtoffers en naar de aard en omvang van strafzaken met betrekking tot psychisch geweld.
- Ook wordt momenteel gewerkt aan een screenings- en beschermingsarrangement voor slachtoffers van intieme terreur, een zware vorm van partnergeweld waarbij sprake is van psychisch geweld (dwingende controle) in combinatie met fysiek en/of seksueel geweld en waarbij de veiligheidsrisico's voor het slachtoffer bijzonder hoog zijn.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
14 december 2022

Ons kenmerk
4312108

4.1 Politieke context

- Er bestaat veel maatschappelijke en politieke aandacht voor de aanpak van psychisch geweld. Dit blijkt onder meer uit de in 2018 gestarte petitie *Geestelijk geweld in het Wetboek van het Strafrecht*, de Kamervragen die in juli 2020 aan de verantwoordelijke ministers werden gesteld over psychische mishandeling, de naar aanleiding daarvan door de Kamerleden Bergkamp, Özütok en Van den Hul ingediende consultatienota over de aanpak van psychisch geweld en de hierboven genoemde motie van dezelfde Kamerleden. Recent pleitte het College van de Rechten van de Mens voor aparte strafbaarstelling van psychisch geweld, omdat dit "kan verduidelijken wat psychisch geweld precies is en kan bijdragen aan bepaalde patronen van psychisch geweld die nu vaak onderbelicht blijven."² In de beleidsreactie staat beschreven dat wordt ingezet op deskundigheidsbevordering in plaats van aparte strafbaarstelling om deze doelen te verwezenlijken. Ook met de beschikbare wetsartikelen kunnen schadelijke patronen in beeld worden gebracht en kan vervolging plaatsvinden (het beoogde doel is dat dit daadwerkelijk gaat gebeuren).
- Momenteel wordt in de werkgroep voor strafrechtelijke samenwerking van de Raad van de Europese Unie een richtlijnvoorstel besproken inzake het bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, onder meer met betrekking tot online vormen van psychisch geweld (cyberstalking en cyberintimidatie). De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd op 15 april 2022 middels een Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC)-fiche.³

² [Hoe gender\(on\)gelijk is Nederland? Het onzichtbare probleem van psychisch geweld | Nieuwsbericht | College voor de Rechten van de Mens \(mensenrechten.nl\)](#)

³ *Kamerstukken II 2021-2022*, 22112, nr. 3394.

4.2 Financiële overwegingen

- Bovengenoemd beleidsvoornemen moet in de praktijk bijdragen aan de versterking van de strafrechtelijke aanpak van psychisch geweld (als onderdeel van de bredere aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling). De beleidsdoelen worden naar verwachting eerder en beter bereikt (en middelen worden hiermee naar verwachting doelmatiger ingezet) dan in geval van een (aanvullend) wetgevingstraject en worden binnen de bestaande middelen vormgegeven. Voor ontwikkeling van scholingsmateriaal, implementatie en (verkenning van) wetenschappelijk onderzoek is voor 2023 ongeveer 100.000 opgenomen.

4.3 Juridische overwegingen

Het Wetboek van Strafrecht kent verschillende strafbaarstellingen die strafrechtelijke vervolging in geval van psychisch geweld mogelijk maken, o.a. artikelen 284 (dwang), 285 (bedreiging), 258b (stalking) en 300 Sr (mishandeling).

4.4 Krachtenveld

De onderzoekers hebben onder meer gesproken met ervaringsdeskundigen, advocaten, hulpverleners, het Openbaar Ministerie (OM), de politie, het College voor de Rechten van de Mens en de rechtspraak. Daarnaast zijn ook andere organisaties betrokken die van groot belang zijn in de (strafrechtelijke) aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming, de reclassering en de vrouwenopvang. Tevens worden het ministerie van VWS en gemeenten (via de VNG) betrokken, gelet op de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

4.5 Strategie

Huiselijk geweld en kindermishandeling werkt vaak door in volgende generaties. Met het versterken van de strafrechtelijke en bredere aanpak van psychisch geweld wordt beoogd dat mensen eerder geneigd zijn hulp te zoeken en naar de politie stappen, zodat de juiste interventies kunnen worden ingezet voor zowel slachtoffers als plegers, om de veiligheid te herstellen en geestelijk herstel mogelijk te maken. Het op jonge leeftijd (op structurele basis) meemaken van fysiek, psychisch en/of seksueel geweld in de privésfeer is tevens een belangrijke risicofactor voor delinquent gedrag in het latere leven; een vroegtijdige, degelijke en complete aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling draagt op lange termijn bij aan preventie van criminaliteit en van problemen op andere leefgebieden.

4.6 Uitvoering

Voor genoemd onderzoek van de Open Universiteit en Avans Hogeschool heeft licht geworpen op o.a. de voor- en nadelen van aparte strafbaarstelling van psychisch geweld. Momenteel wordt monitorings- en evaluatieonderzoek t.a.v. het beleidsvoornemen voorbereid.

4.7 Implementatie

Zie 3. *Kernpunten en toelichting* en bijgevoegde brief voor de beoogde activiteiten. Over de verdere implementatie van de opbrengsten zal verder gesproken worden met de betrokken partijen. Daarover zal de Tweede Kamer

worden geïnformeerd in de volgende voortgangsbrieven aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

4.8 Communicatie

De woordvoeringslijnen worden voorbereid door DCOM. De eventuele communicatie-inzet is nader te bepalen.

4.9 Ontwikkelingen hiervoor

Voor de beantwoording van eerdere Kamervragen over strafbaarstelling van psychische (kinder)mishandeling⁴ is de minister voor Rechtsbescherming voorgelegd dat de grenzen van de strafbaarheid van psychische mishandeling op grond van het geldende recht nog niet waren uitgekristalliseerd, en dat een herziening van het Wetboek van Strafrecht op dit punt vooralsnog niet opportuun werd geacht. In de beantwoording van de Kamervragen d.d. 1 september 2020 is beargumenteerd dat de wet reeds mogelijkheden biedt om psychische mishandeling strafrechtelijk aan te pakken en dat het ontbreken van een aparte delictomschrijving een goede aanpak niet in de weg hoeft te staan. Dit wordt bevestigd in deze beleidsreactie.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

Niet van toepassing.

Standaard op te nemen

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
14 december 2022

Ons kenmerk
4312108

⁴ 2019Z14963 (10 september 2019) en 2020Z14088 (1 september 2020).